

อยากได้ ของเล่น

มันเป็นรถบรรทุกทุกพลาสติกหลากสี ตัวถังเป็นสีเหลือง และมีขอบบรรทุกข้างบนเป็นสีน้ำเงิน ล้อวงกลมสีดำสี่ล้อไม่ค่อยจะมันคงนั้ก เวลาปล่อยตัวไล่ไปข้างหน้าเร็วๆ มันจะต้องมีล้อข้างหนึ่งหลุดออกมา พาลให้รดทั้งคันสะดุดก็กเอียงกระทะเเร่ พอพยายามซ่อมมันด้วยการติดกาวยเข้าไปกับแกนเหล็กที่เป็นตัวยึดล้อทั้งคู่ แต่มันก็อยู่ได้ไม่นาน เวลาเจอแรงมือเด็กอย่างเราไล่ไปเร็วๆ มันก็หลุดออกมาอีกจนได้

นี่คือความทรงจำสุดท้ายเกี่ยวกับของเล่นที่ผมเคยมี จำได้ว่ามีอยู่ไม่กี่ชิ้น และเป็นของง่าย ๆ ไม่มีกลไกไขลานอะไรซับซ้อน พวกเราเด็กบ้านนอก อย่างดีก็แค่หุ่นยนต์รูปร่างต่างๆ ในหนังสือ เพื่อนบางคนมีครบทุกตัวละคร เอามาตีลังกาหกคะเมน เล่นสนุกสนาน ส่วนใหญ่แล้ว ของเล่นที่มีมักจะเป็นเกมเดิมพันง่าย ๆ ตามประสาเด็ก เช่น เด็กผู้หญิงเล่นติดเม็ดมะขามลงหลุม และเด็กผู้ชายก็เล่นสะบ้าเดิมพันหนึ่งยาง ผมไม่มีพรสวรรค์ทางด้านนี้เลย นาน ๆ จะยิงลูกสะบ้าฟลุคได้หนึ่งยางทั้งกองสักทีหนึ่งที่ชายผมเป็นเขียนเรื่องนี้มาก ผมจึงคอยเป็นลูกมือ คอยรวบกินหนึ่งยางตอนที่พี่ยิงชนะเขา...

เสร็จจากการเล่นเกมตามประสาเด็กของเราแล้ว เรายังมีของเล่นในป่าอีกมากมาย หลบผู้ใหญ่ไปหน่อย เราก็ชวนกันเข้าป่า มีความท้าทายแถมผจญภัยรอเราอยู่ ปีนเก็บลูกไม้ มากิน ยิงนก ตกปลา แล้วแต่ใครจะนำไป

แต่ในวันที่ไม่สามารถเข้าไปหาของเล่นในป่าได้ อากาศอยากได้ของเล่นก็กำเริบ ภาวว่าอยากได้ของเล่นใหม่ก็ต้องตอบอย่างไม่เสียเวลาคิดว่า อยากได้ เดินผ่านร้านของเล่นที่ไรก็แก้งสะกิดแม่ ทำตาละห้อย แม่ก็ช่างรู้ทันรีบจูงมือเดินให้ผ่านไปไว ๆ ทำไมของเล่นมันมีอิทธิพลกับเด็กขนาดนี้ มันดึงให้เราเขิบเข้าไปใกล้ อยากเอามือแตะ อยากจับ อยากเล่น ไม่ได้เล่น ก็ขอแค่ไปนั่งดูคนอื่นเล่นก็ยังดี....ของเล่นเหมือนมีมนต์ที่สะกดให้เด็กทุกคนเดินเข้าไปหา เข้าสัมผัส หยุดนึ่ง จินตนาการ และหลงใหลอยู่ในโลกอีกใบนั้นอยู่เป็นเนิ่นนาน

เรื่องราวของเล่นเลือนหายไปตามจังหวะเวลาของชีวิต เรามีของเล่นใหม่ๆ เข้ามาท้าทายให้ชีวิตฝ่าฟันและค้นหา บางอย่างเป็นจริงขึ้นทุกวัน แต่บางอย่างก็ยังเป็นเกมของจินตนาการต่อไป เพื่อนๆ บางคนยังติดเกมเก็บผัก เลี้ยงปลาทางเฟซบุ๊ก งอมแงม ทุกคนยังต้องการของเล่น ต้องเล่นเกมสนุกในชีวิตไม่ว่าจะอยู่ในวัยไหน

แล้วจะทำอย่างไรกับเด็กอีกหลายๆ คนที่มีของเล่นจำกัดอยู่แค่เพียงไม่กี่ชิ้น โลกของเขามีเพียงชีวิตจริงใบแคบๆ ไม่สามารถหลีกหนีไปไหนได้ ทำตาละห้อยเมื่อเห็นคนอื่นมีของเล่นมากมาย อยากได้ อยากสัมผัสของเล่นนั้นสักครั้ง...

แล้วก็มีผู้ใหญ่ที่รู้ใจเด็กเข้าจนได้ที่โรงเรียนวไลย อำนวยหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งตัวโรงเรียนค่อนข้างห่างไกลจากชุมชนเมือง เด็ก ๆ ไม่ค่อยจะได้สัมผัสของเล่นมากมายหลากหลายอย่างเด็กในเมืองนั้ก ผ่านโครงการ "ห้องสมุดของเล่น" ซึ่งริเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ โดย บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด

(มหาชน) สโมสรรพนักงานเอสโซ่ และสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน โดยมีจุดประสงค์เพื่อการสร้างจิตสาธารณะของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมภาวะการเป็นผู้นำ การช่วยเหลือสังคม และรักษาสีงแวดล้อม โดยจะสนับสนุนให้เด็กนักเรียนร่วมกันทำความดีเพื่อสะสมคะแนนความดี จนนำมาใช้ของเล่นจำนวนหนึ่งจากทางโรงเรียนได้ ซึ่งมีทั้งตุ๊กตาตัวเล็กตัวใหญ่ รถไขลานหลายขนาด เน้นอนละห้องสมุดแห่งนี้ก็กลายเป็นสวนสนุกของเด็ก ๆ นับตั้งแต่วันเปิดเป็นต้นมา

ในการจัดโครงการนี้ บริษัท เอสโซ่ และสโมสรรพนักงานเอสโซ่ ได้ร่วมกันจัดหาอุปกรณ์การเรียนและของเล่น ซึ่งส่วนหนึ่งจะรวบรวมจากการบริจาคของพนักงานบริษัทเอสโซ่ และบริษัทในเครือเอ็กซอนโมบิล นำไปมอบให้กับโรงเรียนต่างๆ โดยแต่ละโรงเรียนจะจัดตั้งคณะกรรมการดูแลห้องสมุดฯ โดยคัดเลือกตัวแทนนักเรียนรุ่นพี่ ประมาณ ป. ๔ ขึ้นไป เป็นผู้บริหารจัดการและดูแลห้องสมุดของเล่น เด็กนักเรียนในโรงเรียนนั้นๆ จะต้องทำความดี หรือทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น เพาะกล้าไม้ ปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดห้องน้ำ หรือเก็บขยะ โดยจุดบันทึกการทำความดีลงในสมุดบันทึกความดี และมีผู้ปกครองเซ็นรับรอง เพื่อนำมาใช้อ้างอิงในการเยี่ยมของเล่นจากห้องสมุดของเล่นประจำหมู่บ้าน และคืนของเล่นในเวลาที่กำหนด

โดยก่อนหน้านั้ ในวันที่เสาร์ที่ ๓ กรกฎาคม ที่ผ่านมามีโรงเรียนวไลย คุณสมเจตน์ สายฝน กรรมการและผู้จัดการฝ่ายขายเคมีภัณฑ์ บริษัท เอสโซ่ ในฐานะนายกสโมสรรพนักงานเอสโซ่ ได้ร่วมกันบริจาคของเล่นให้กับโครงการฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างจิตสำนึกของการแบ่งปันจากพี่สู่น้องในโรงเรียนต่างๆ โดยประสานงานกับฝ่ายกิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ ในการจัดคาราวานพนักงานฯ เพื่อรวบรวมและนำของเล่นต่างๆ มามอบและจัดเป็นห้องสมุดของเล่น โดยครั้งนี้จัดขึ้นที่โรงเรียนวไลย อำนวยหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพนักงานและครอบครัวให้ความสนใจกันมากและมาร่วมกิจกรรมประมาณถึงเกือบ ๒๐๐ คน

แนวคิดการจัดการห้องสมุดของเล่น ไม่ได้มีที่โรงเรียนวไลยนี้เท่านั้น บริษัท เอสโซ่ ได้นำร่องสนับสนุนการเปิดโครงการห้องสมุดของเล่นแล้วกว่า ๓ แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดของเล่นโรงเรียนเทศบาลตำบลลาดน้ำใส จังหวัดขอนแก่น โรงเรียนวัดศิริมงคล อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และโรงเรียนบ้านพุ่มม่วง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

เด็กนักเรียนในโรงเรียนนั้นๆ จะต้องทำความดี หรือทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น เพาะกล้าไม้ ปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดห้องน้ำ หรือเก็บขยะ โดยจัดบันทึกการทำความดีลงในสมุดบันทึกความดี และมีผู้ปกครองเซ็นรับรอง เพื่อนำมาใช้อ้างอิง ในการขี้มของเล่นจากห้องสมุดของเล่นประจำหมู่บ้าน และคืนของเล่นในเวลาที่กำหนด

Toy Library

Toys are children's best friends. They are not only fun to play but also beneficial to children's development. However, many children are deprived of good toys.

Realizing the significance of toys, Esso (Thailand) Public Company Limited, Esso Club and the Population and Community Development Association (PDA), have initiated the Toy Library project. The first four toy libraries are located in Prachuab Khiri Khan, Khon Kaen, Samut Sakhon and Ratchaburi.

โครงการห้องสมุดของเล่นที่โรงเรียนวไลยนี้ เป็นการต่อยอดจากห้องสมุดที่สนับสนุนการจัดสร้างโดยบริษัท เอสโซ่ฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ อีกด้วย

“เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการปลูกฝังให้เด็กมีจิตสาธารณะร่วมแบ่งปัน และรักษาของเล่นที่ขอยืมมา โดยร่วมรับผิดชอบในการดูแลรักษาของเล่นส่วนกลางเพื่อให้ผู้อื่นได้มีโอกาสในการยืมต่อ และในขณะเดียวกันได้ช่วยเหลือสังคม โดยการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ถึงแม้จะเป็นการช่วยแบบคนละเล็กละน้อย แต่การกระทำเหล่านี้จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่มีจิตสาธารณะและสร้างสรรค์สังคมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป”
คุณมงคลนิมิตร เอื้อเขตกุล กรรมการและผู้จัดการกิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ฯ กล่าว

ในเมื่ออาการ “อยากเล่นของเล่น” ของเด็ก ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในช่วงที่อยู่โรงเรียนเท่านั้น บางคนอาจจะเล่นตอนเย็น ออกไปนอนกอดตอนกลางคืน การเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้ยืมของเล่นกลับบ้านได้ เพียงแต่ต้องทำความดีเล็กน้อยมาแลกเปลี่ยน เป็นเรื่องที่ย่ายมากสำหรับเด็ก ๆ รอบโรงเรียน ในหมู่บ้านเต็มไปด้วยขวดพลาสติก เบื้องต้นนี้เด็ก ๆ จึงเก็บขวดพลาสติกที่เป็นขยะเกลื่อนกลาดอยู่ทั่วหมู่บ้านมาแลกตุ๊กตากลับบ้าน ใครเก็บได้น้อย ก็ได้อีกตัวตัวเล็ก เก็บได้เยอะ ก็ได้ตัวใหญ่ไปนอนกอด

“ชาวบ้านมาถามว่า นี่เด็ก ๆ เป็นอะไรไปแล้ว กลับบ้านก็ไปวิ่งเก็บขวดพลาสติกทั่วหมู่บ้าน เราก็ต้องเชิญกรรมการหมู่บ้านเข้ามาเพื่อชี้แจงว่า เดียวนี้เรามีห้องสมุดของเล่น ต้องการให้เด็กฝึกการมีจิตสาธารณะ ฝึกการทำความดี หมู่บ้านก็สะอาด ชาวบ้านไม่เคยเห็นอะไรที่ทำได้เด็ก ๆ กระตือรือร้นอย่างนี้มาก่อน”
ผอ.ประเทือง มัททวิวงศ์ ผอ.โรงเรียนวไลย เล่าให้ฟังอย่างตื่นเต้น

ทุกวันอังคาร ห้องสมุดของเล่นจะคึกคักมากเป็นพิเศษ เด็ก ๆ จะมาโรงเรียนแต่เช้าพร้อมกับขวดพลาสติกเพื่อนำมาแลกของเล่น มีรุ่นพี่ชั้น ป. ๕-๖ เป็นคณะกรรมการคอยจัดการแลกของเล่นให้หน่อย ๆ และจะคึกคักอีกครั้งในวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันนำของเล่นมาส่งคืน อาจมีการปรับสำหรับคนที่ทำของเสียหายชำรุด แต่ไม่ได้คิดเป็นเงินเพราะก็รู้อยู่แล้วว่าทุกคนอยู่ในฐานะลำบาก แต่ปรับเป็นการทำความดี เพื่อให้เด็ก ๆ รู้จักความรับผิดชอบ

“กรรมการต้องรู้จักของทุกอย่างที่อยู่ที่นี่ ครูจะอยู่เบื้องหลัง ช่วยแก้ปัญหา เช่น ของที่เขาขโมยไปแล้วทำหาย ก็เรียกกรรมการมาคุยว่าจะแก้ปัญหายังไง เอาเป็นเงินไหม แต่ฐานะเขาไม่ดี เอาอะไรมาทดแทนได้ ไม่อยากทำร้ายน้ำใจกัน เพราะทุกคนก็อยากเล่น อยากได้ บางคนเอาขวดน้ำเล็กๆ มา เราก็ให้ อยากให้เป็นการให้กำลังใจกันก่อน” ครูสุพิน มุขสิทธิ์ ครูที่ปรึกษาห้องสมุดซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ๆ บอกด้วยความปลาบปลื้มกับโครงการ

แม้จะมีของเล่นอยู่มากมายในห้องสมุดนี้แล้ว แต่ครูสุพินก็บอกว่า “ของเล่นยังน้อยถ้าเทียบกับสัดส่วนของเด็กแล้ว บางชิ้นเป็นของเล่นมือสอง อาจมีการชำรุดเสียหาย เด็กก็ไม่อยากเอากลับบ้าน อยากให้มีจำนวนเท่ากับเด็ก ได้กลับบ้านติดไม้ติดมือคนละชิ้นก็เป็นกำลังใจ ทุกวันนี้เด็กจะรอเมื่อไหร่จะถึงวันอังคารวิ่งไปหาครูที่ห้องบอกว่า คุณครูขา พงษ์นี่แลกของเล่นใหม่คะ มันเป็นจุดเล็กๆ ที่สร้างความรับผิดชอบให้กับเด็กได้ดีจริงๆ”

เป็นเรื่องจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ เด็กบางคนมีของเล่นเป็นลังๆ แต่ปัญหาของเด็กกับของเล่นคือการขาดความรับผิดชอบเล่นแล้วก็ทิ้งเกลื่อนกลาด แต่ห้องสมุดของเล่นกลับเป็นการสร้างวินัยเรื่องความรับผิดชอบ และการปลูกฝังเรื่องการมีจิตสาธารณะได้อย่างไม่น่าเชื่อ

“ผมมองว่า ของเล่นทำให้เด็กเกิดสติปัญญา เด็กได้สัมผัส ได้จินตนาการ มีความสุข ในทางสังคมก็ได้ช่วยเหลือสังคมด้วย ประหยัดเงินผู้ปกครองด้วย” ผอ.ประเทือง กล่าวย้ำในตอนท้าย

ห้องสมุดของเล่นไม่ได้เป็นเพียงแคโลกใบใหม่ให้เด็กเท่านั้น แต่กำลังสร้างเด็กที่นี้ให้เป็นคนที่มีคุณภาพให้กับสังคมด้วย

สุริยนต์ จอสิฬุณ

หนึ่งในผู้ก่อตั้ง บริษัท ป่าใหญ่ครีเอชัน จำกัด
ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก สิ่งแวดล้อม และประเด็นทางสังคม ขอบเดินทางท่องเที่ยว เก็บบันทึกเรื่องราวด้วยการเขียนหนังสือและถ่ายรูป